

באים לכפר על טומאת מקדש וקדשיו, מבארת הגמרא על איזה אופן של ידיעה הם באים:

אמאי על מה, מכפרי שעירי הרגלים? —

אי על שיש בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף — האי בר קרבן יחיד הוא, ואינו מתכפר בקרבן הציבור!

אי על שיש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף — האי שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה!

אי על שאין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף — האי שעיר הנעשה בחוץ ויום הכיפורים מכפר!

על ברחק, אינו מכפר אלא, לא נותר לנו לומר, אלא ששעיר הרגלים מכפר רק על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף!

שנינו במשנה: רבי מאיר אומר כל השעירים כפרתן שוה!⁽¹⁾

אמר רב חמא בר רבי חנינא: מאי טעמא דרבי מאיר? — אמר קרא "שעיר—ושעיר", חוקשו כל השעירים זה לזה על ידי וי"ו מוסף על ענין ראשון:

קסלקא דעתך — כל חד וחד מחבריה גמר! והיינו, שכל כפרה של אחד מהשעירים

להדדי, הבא נמי נילף שעיר—ושעיר, ואיתקוש שעירי הרגלים לשעירי ראשי חודשים, לומר — מה שעיר דראש חודש במילתא דקודש מכפרי, אף שעירי רגלים במילתא דקודש מכפרי.

וכי תימא, שמא תאמר, אם נקיש רגלים לראש חודש, נאמר כי ניכפרו שעירי רגלים רק אדראש חודש, דהיינו, על טהור האוכל בשר קודש טמא בלבד, ולא יכפרו על טמא שאכל קודש או נכנס למקדש?

הא ליכא למימר! כי הא אמרינן דאיכא מיעוטא בשעיר ראש חודש "אותה נתן לכם לשאת את עון העדה" — אותה חטאת של ראש חודש נושא עון, ואין קרבן אחר נושא עון אכילת בשר קודש טמא שכזה! ובהכרח, שכפרת הקודש של שעירי הרגלים היא על טמא שאכל בשר קודש טהור או שנכנס כשהוא טמא למקדש!

וכי תימא, ניכפרו שעירי הרגלים אדיום הכיפורים, דהיינו על מה שמכפר השעיר החיצון, על שאין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף?

ליכא למימר הכי! כי הא אמרינן מיעוטא בשעיר החיצון, "וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה" — כפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה!

ועתה, שאנו יודעים מנין ששעירי רגלים

ומכאן מוכיח הגר"ח [בכתבים למסכת כריתות] ששמו של קרבן חטאת אינו רק "חטאת" גרידא, אלא הוא נקרא גם על החטא שהוא בא לכפר עליו, וכגון חטאת חלב או חטאת דם, שאם שחט חטאת חלב לשם חטאת

1. תוס' ד"ה אמרו לו, מבאר שהפרשה לרגל מסויים נעקרת בעת שאבדו. ומוכח מכאן, שאף על פי שנעקרה הפרשתם בעת שאבדו, בכל זאת, רק אם כפרתם שוה אפשר להקריבם זה בזה.

מליוהו ועשוהו חודש של שלשים יום. דהיינו, שקבעו את ראש חודש אב ביום הל"א של חודש תמוז [על אף שלפי סדר החדשים, תמיד חודש תמוז הוא חסר בן כ"ט יום, והיום הראשון של חודש אב היה צריך לחול ביום השלשים של חודש תמוז], דכתיב "קרא עלי מועד — לשבור בחורי". קריאת ראש חודש אב באיחור של יום, נעשתה כדי שהבכי של בני ישראל במדבר יהיה בליל תשעה באב, שהוא יום מיועד לפורענות, ובעקבותיו נפלו בחורי בני ישראל בחורבן הבית באותו היום.

ומוכח מכאן שיום ראש חודש איקרי מועד!

אמר רבי יוחנן: ומודה רבי מאיר בשעיר הנעשה בפנים ביום הכיפורים [שכפרתו היא על מי שהיתה לו ידיעה בתחילה אך לא היתה לו בסוף, שהוא עתיד להביא קרבן יחיד לכשיוודע לו, ובינתיים תולה לו השעיר הפנימי להגן עליו מהיסורי], שהוא אינו מכפר כפרתן של השעירין האחרים. והן אינן מכפרין כפרתו.

ומבאר הגמרא: הוא אינו מכפר כפרתו, משום שאנו דורשים מ"אחת" שבסוף הפסוק, ["אחת בשנה יכפר עליו"] — כפרה אחת הוא מכפר, ואינו מכפר שתי כפרות!

וכן הן — אינן מכפרין כפרתו, כי אמר קרא בתחילת הפסוק, "וכפר אהרן על קרנותיו, אחת בשנה" — כפרה זו של השעיר הפנימי, לא תהא אלא אחת בשנה!

תניא נמי הכי: על טומאת מקדש וקדשיו שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, ועל שאין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף, ועל טהור שאכל את הטמא — שעירי

מלמדת על השעיר הסמוך לה בפרשה, ולאחר ששעיר זה למד מקודמו, הוא שב ומלמד על השעיר הסמוך לו.

ומקשינן: והאמר רבי יוחנן: ככל התורה כולה למידין "למד" מ"למד" [מדבר שהוא עצמו נלמד ממקום אחר], חוץ מקדשים, שאין למידין למד מ"למד"?

ומתריצין: הא לא קשיא. כולוהו מקמא גמרי! והיינו: אין כל שעיר מלמד על השעיר הסמוך לו, באופן שצריך ללמוד למד מ"למד", אלא כל השעירין הוקשו כל אחד בפני עצמו, לכל שעיר אחר בפני עצמו, ללמוד ממנו על כפרתו המיוחדת לו.

ואכתי תיקשי: תינח כל שעיר דכתב ביה "ושעיר", בתוספת ו"ו הידיעה. אבל שעירי עצרת ויום הכיפורים, דלא כתב ביה "ושעיר", מנלן להקיש כפרתן לכפרת השעירים האחרים?

ומתריצין: אלא, אמר רבי יונה: אמר קרא "אלה תעשו לה' במועדיכם" — הוקשו כל המועדים כולן זה לזה; ומהיקש זה אתה למד שכפרת כל שעירי המועדים שוה.

ופרכינן: והא ראש חודש לאו מועד הוא! וכיצד הוא נכלל בהיקש זה?

ומתריצין: איברא, אכן ראש חודש נמי איקרי מועד, כדאמר אביי.

דאמר אביי: תמוז דהחיא שתא, בשנה השניה לצאת בני ישראל ממצרים, שנשלחו בה המרגלים, בכ"ט בסיון, לרגל את הארץ, וחזרו לאחר ארבעים יום בשמיני באב, ובכו בליל תשעה באב, אותו חודש תמוז מלויי

הרגלים ושעירי ראשי חדשים ושעיר הנעשה
בחזן מכפרין, דברי רבי מאיר!

ומדייקת הגמרא: ואילו שעיר הנעשה בפנים
שיירה! שיר רבי מאיר מלשנותו בברייתא
יחד עמהם, ומוכח שהוא סובר שהשעיר
הפנימי אינו מכפר על אותן ידיעות הטומאה
ששאר השעירים מכפרים. וכן את כפרתו
של השעיר הפנימי, דהיינו, הכפרה על מי
שיש לו ידיעה בתחילה ואין ידיעה בסוף,
נמי שיירה, שיר אותה רבי מאיר מלשנותה
בברייתא, משום שאין שאר השעירים
מכפרין את כפרתו הזאת של השעיר הפנימי.

שנינו במשנה: היה רבי שמעון אומר:
שעירי ראשי חדשים מכפרין על טהור שאכל
את הטמא, וכולי. [ולכל שעיר יש כפרה
שונה].

והוינן בה: בשלמא שעירי דראשי חדשים
לא מכפרי אדרגלים, דאמר קרא בשעיר ראש
חודש "עון", וממעטינן — עון אחד הוא
נושא ואינו נושא שני עונות! אלא שעירי
דרגלים, ניכפרו נמי אדראשי חדשים?

ומשנינן: אמר קרא בשעיר ראש חודש
"אותה". בא הכתוב למעט, ולומר — אותה
חטאת שקבעה תורה בשעיר ראש חודש,
נושא עון. ואין קרבן אחר נושא עון של
ראש חודש.

ותו הוינן בה: בשלמא דרגלים לא מכפרין
אדיום הכיפורים, דאמר קרא בתחילת
הפסוק, "וכפר אהרן על קרנותיו אחת

בשנה" — כפרה זו לא תהא אלא אחת
בשנה! אלא דיום הכיפורים, ניכפרו
אדרגלים?

ומשנינן: אמר קרא בסוף הפסוק, "אחת
בשנה יכפר עליו" — כפרה אחת מכפר,
ואינו מכפר שתי כפרות!

ופרכינן: והא כי כתיב "אחת" — בשעיר
הנעשה בפנים הוא דכתיב. ואם כן, מדוע
לא יכפר השעיר החיצוני על שאר הכפרות?

ומשנינן: אמר קרא "מלבד הטאת י-ב
הכיפורים" ואיתקוש היצון לפנימי!

שנינו במשנה: רבי שמעון בן יהודה אומר
משמו של רבי שמעון בן יוחאי: שעירי
ראשי חדשים מכפרים רק על טהור שאכל
טמא. אבל של רגלים מכפרים גם על טהור
שאכל קדש טמא וגם על טמא שנכנס
למקדש או אכל בשר קודש שלא היתה להם
ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, ושעיר יום
הכיפורים החיצון מוסיף עליהן שמכפר את
כפרתן, ובנוסף מכפר על מי שלא היתה לו
ידיעה בתחילה אך היתה לו ידיעה בסוף.

והוינן בה: מאי שנא דשעירי ראשי חדשים
דלא מכפרי אדרגלים, דאמר קרא "עון" —
עון אחד הוא נושא ואינו נושא שני עונות!
דרגלים נמי לא ניכפרו אדראשי חדשים,
דאמר קרא בכפרת שעיר ראש חודש "אותה"
— אותה הוא נושא עון, ואין קרבן אחר
נושא עון של ראש חודש!?

דס, זה נחשב [לפי הרמב"ם] לשינוי קודש.

ולכן, גם אם נעקרה ההפרשה של הקרבן
לצורך מועד זה, ואפשר להביאו במועד אחר,

עדיין שמו של הקרבן לכפר על חטא מסויים
אינו נעקר, ולכן רק מחמת שכפרתם שוה אפשר
להקריבם במועד אחר.